

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אלעזר שטרן

פ/25/4996

הצעת חוק-יסוד : ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי (תיקון – הוספת ערך השוויון ברוח עקרונות הכרזת העצמאות)

1. תיקון סעיף 1 בחוק-יסוד : ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי¹ (להלן – חוק היסוד), בסעיף 1, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא :
- ”(ד) מדינת ישראל מהווה בית ומקיימת שוויון זכויות לכל אחד מאזרחיה.”
2. הוספת סעיף א1 אחרי סעיף 1 לחוק היסוד יבוא :
- ”מטרה א1. חוק יסוד זה, מטרתו להגן על מעמדה של ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי, כדי לעגן בחוק-יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל.”
3. תיקון סעיף 4 בסעיף 4 לחוק היסוד –
- (1) בסעיף קטן (א), במקום ”שפת המדינה” יבוא ”שפתה הרשמית של המדינה” ;
- (2) במקום סעיף קטן (ב) יבוא :
- ”(ב) השפה הערבית היא שפה רשמית שניה.” ;
- (3) סעיף קטן (ג) – בטל.
4. תיקון סעיף 7 בסעיף 7 לחוק היסוד, בסופו יבוא ”והכל ברוח עקרונות חוק יסוד זה ולטובת כל יושביה.”

¹ ס”ח התשע”ח, עמ’ 898.

דברי הסבר

חוק-יסוד : ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי (להלן – חוק היסוד), המקבע את אופייה היהודי של המדינה, חייב לתת ביטוי גם לאופייה הדמוקרטי ועל כן יש לתקנו. מן הראוי שערכים דמוקרטיים ובראשם ערך השוויון – שאינו מוזכר במפורש בחוקי היסוד של מדינת ישראל – יקבלו ביטוי בחוק יסוד זה.

שוויון אזרחי לאזרחים כולם הוא נשמת אפה של דמוקרטיה. הוא מעוגן בהכרזת העצמאות, בהלכה הפסוקה ובאתוס היהודי.

הרגישות לקבוצות מיעוט קיימת בכל דמוקרטיה ובמיוחד במדינות לאום אתניות, אשר מבטיחות בחוקתן שוויון זכויות לכל האזרחים במדינה וראוי שיגלו רגישות יתרה לקבוצות המיעוט שבתוכה. במיוחד נכון הדבר ביחס לחוק יסוד זה, המהווה חלק חשוב מ"תעודת הזהות הערכית" של המדינה. על כן ראוי להעניק למעל 20% מהציבור שאינם יהודים תחושה של שותפות במסגרתה.

התיקון המוצע, אין בו משום פגיעה או צמצום כהוא זה, של הערך הלאומי-יהודי של המדינה. תיקון חוק היסוד המוצע נועד להבטיח הגנה על השוויון האזרחי הפרטי ולא הלאומי.

להותרת חוק היסוד במתכונתו הנוכחית יהיו השלכות חמורות בישראל ומחוצה לה.

התיקון המוצע לחוק היסוד לא רק יחזק את מדינת הלאום של העם היהודי, אלא יפעל לחיזוק הסולידריות, החוסן החברתי של בני העדות כולן והיציבות בחברה ובמדינה.

הצעת החוק נכתבה בשיתוף עם: אליקים רובינשטיין – משנה לנשיאת בית המשפט העליון בדימוס; פרופ' שחר ליפשיץ - ראש המרכז למשפט יהודי ודמוקרטי; הפקולטה למשפטים אוני' בר אילן, פרופ' סוזי נבות – בה"ס למשפטים ע"ש שטריקס, המכללה למנהל; פרופ' עמיחי כהן – דיקן הפקולטה למשפטים לשעבר, הקריה האקדמית אונו; פרופ' אסא כשר – פרופ' אמריטוס לפילוסופיה, אוני' ת"א; וחתן פרס ישראל לפילוסופיה; תא"ל (במיל') אמל אסעד – מוביל מטה המאבק לתיקון חוק הלאום.

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברת הכנסת ע'דיר כמאל מריח וקבוצת חברי הכנסת (פ/23/211) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת מירב כהן וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/4103).

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת אלעזר שטרן וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/4105; הוסרה מסדר היום ביום כ"ז בסיון התשפ"ד (3 ביולי 2024)).

הצעת החוק זהה לפ/25/4105 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י' בחשוון התשפ"ה (11.11.2024)